

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՍՈՒՐԻ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ,
ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱԶԳԻՍ
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ,
ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՅԻՈՅ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ
ՔՐԻՍՏՈՍԱԻԱՆԴ ՄԻՐՈՅ ՈՂՋՈՅ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ, ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆՅ ՀԱՅՈՑ
ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՅ ԵՒ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍՈՅ,
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ, ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ ԵՒ ՍԱՐԿԱԻԱԳԱՅ,
ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԵՒ
ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԵՒ ՄԻՐԵՅԵԱԼ ՀԱՄԱՅՆ ՀԱԻԱՏԱՅԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

«Զարթիք, որդիք լուսոյ, ի յօրհնութիւն Հօրն լուսոյ» (Ժամագիրք),
«Աղաղակելով որպէս դէտ ի բարձր դիտանցէ
զպատուիրանս Աստուծոյ ի լսելիս ձեր»
(Թուղթ ընդհանրական):

Երախտիքի նուիրական զգացումով այս տարի ոգեկոչում ենք Հայոց
առաքելապատիւ Հայրապետ Սուրբ Ներսէս Շնորհալու վախճանման 850-ամեակը:

Սուրբ Ներսէս Շնորհալի Հայրապետը հայոց նշանաւոր ու մեծագործ
կաթողիկոսներից է, փայլուն աստուածաբան, հօր քարոզիչ, բանաստեղծ եւ երգահան,
պատմիչ ու մանկավարժ: Ներսէս Դ Հայրապետը, որպէս քաջ հովիւ, որ «զանձն իւր դնէ ի
վերայ ոչխարաց» (Յովհ. 10.11), եղաւ առաքինագարդ առաջնորդ, լուսապայծառ փարոս
մեր ժողովրդի համար եւ Տիրոջ անխոնջ մշակ: Նա իր բազմաբեղուն առաքելութիւնը
ծաւալեց Հռոմկլայում հաստատուած Հայրապետական Աթոռից: Երանաշնորհ
Հովուապետը կաթողիկոսական նստավայրի տարագրութեան պայմաններում, ձգտելով
միասնական ու ամբողջ պահել իր ժողովրդի հոգեւոր եւ ազգային կեանքը, հայեացքը միշտ
դէպի հայրենիք, օրհնաբանում էր Քրիստոսահիմն հայոց հոգեւոր կենտրոնի՝ Սուրբ
Էջմիածնի բացառիկ կարեւորութիւնն ու նշանակութիւնը. «Հայաստանեայց Եկեղեցի,
յորում կաթեաց շողն երկնային, ... լոյսն անստուեր ծաւալեցաւ, եւ ճառագայթն անձառելի»:

Սուրբ Ներսէս Շնորհալու ողջ կեանքն ու գործունէութիւնը Աստուծոյ
փառաբանութիւն էր եւ մարդկանց սրտերը Աստուծուն մերձեցնելու տքնաջան
առաքելութիւն: Նա անյոզնաբեկ քարոզչութեամբ Տիրոջ պատուիրաններն էր ուսուցանում
հաւատացելոց՝ «զարթիք, որդիք լուսոյ, ի յօրհնութիւն Հօրն լուսոյ», «աղաղակելով որպէս
դէտ ի բարձր դիտանցէ զպատուիրանս Աստուծոյ ի լսելիս ձեր»: Մեծանուն Հայրապետը

հովուեց հայոց հօտը դժուարին ու աղէտալի ժամանակներում՝ մեծ ցաւ ու տրտմութիւն կրելով մեր ժողովրդի տարագրուած ու գաղթական դարձած բազում զաւակների համար: Նա հայրաբար խրատական իր ազդու խօսքն ուղղում էր բոլորին՝ իշխաններից մինչեւ զինուոր ու շինական, եպիսկոպոսներից մինչեւ քահանայ, սարկաւազ ու դպիր՝ հաւատով զօրացնելով եւ գիտելիքներով սնուցելով ամենքին: Սուրբ Ներսէս Շնորհալու հոգեթով խօսքը, նշանակալի աշխատութիւնները, տաղերն ու զանձերը՝ իւրայատուկ մտքի խոյանքով ու վայելուչ ոճով, ուղղուած են հայոց ազգային-քրիստոնէական ինքնութեան պահպանմանը, հոգեւոր եւ մշակութային կեանքի բարձրացմանն ու բիւրեղացմանը: Երանաշնորհ Հայրապետի բեղուն գրչի արգասիքները բարեգարդեցին մեր Եկեղեցու ծիսակարգերը, արթուն պահեցին մեր ժողովրդի քրիստոնէական հոգին ու միտքը եւ լուսաւորեցին նրա քարքարոտ ուղին դէպի հոգեւոր եւ ազգային զարթօնքի նոր հորիզոններ:

Սուրբ Ներսէս Շնորհալին մեծ համբաւ ու ճանաչում է ունեցել նաեւ միջազգային ու միջեկեղեցական ասպարեզում: Յունաց, ասորաց, լատինաց քրիստոնէայ աշխարհում հոգեւորականներ եւ հաւատացեալներ տպաւորուել ու ոգեշնչուել են նրա առաքինի վարքից եւ գիտական մեծութիւնից: Մշտապէս ապաւինելով Աստուծոյ ողորմածութեանը՝ նա լուսառատ ջանքեր գործադրեց՝ ի խնդիր Եկեղեցիների սիրով գործակցութեան: Հայոց երանեալ Հայրապետը քրիստոնէական Եկեղեցիների միջեւ ծառայած դարաւոր բաժանումը ջանաց աւետարանական ոգով փարատել, եղաւ ջատագովը քրիստոնէայ աշխարհի միասնականութեան՝ Հայ Եկեղեցու դիրքորոշումը բնորոշելով «Միութիւն ի կարեւորս, ազատութիւն յերկրայականս եւ սէր յամենայնի» բանաձեւով:

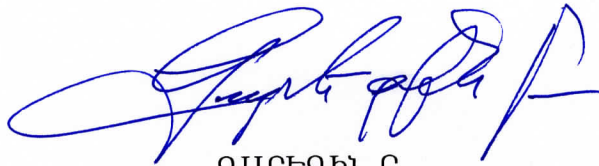
Միրելիներ, հայազգի մեծագործ զաւակների կեանքի ու գործոց պայծառ օրինակները լուսաւոր ուղենիշ են սերունդների համար: Հայոց տաղանդաշատ ու հռչակաւոր անձանց յիշատակի նորոգումով, որպիսին է Սուրբ Ներսէս Շնորհալի Հայրապետը, այլեւ նրանց գօտեպնդող յորդորներով, խրատներով ու խրախուսանքով ուժ է առել մեր ժողովուրդը՝ դիմակայելու փորձութիւններին, ապրելու, մաքառելու եւ բարձրացնելու իր կեանքը առաջադիմութեան եւ լուսաւոր գալիքի կերտման ճանապարհին: Շնորհալի Հայրապետը իր վառ օրինակով այսօր էլ, «աղաղակելով որպէս դէտ ի բարձր դիտանոցէ զպատուիրանս Աստուծոյ», ոգեշնչում է հաւատացելոց՝ ըստ առաքելական պատուէրի. «Ամենեցուն զանձն օրինակ կացուցանել՝ գործոց բարութեան, վարդապետութեամբ զանեղծութիւն ունել, զսրբութիւն, զպարկեշտութիւն, զբանն ողջմտութեան» (Տիտ. 2.7-8):

Հայրապետական այսու Կոնդակով հրաւեր ենք ուղղում Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու թեմական եւ ազգային կառոյցներին, գիտական ու կրթական հաստատութիւններին, բարեսիրական, հայրենակցական կազմակերպութիւններին եւ համայն մեր ժողովրդին՝ գիտաժողովներով, հրատարակութիւններով ու հանդիսութիւններով նշանաւորել Սուրբ Ներսէս Շնորհալու անմար յիշատակը, վերարժեւորել ազգային եւ համաեկեղեցական անդաստանում միշտ արդիական նրա

աւանդը, մեծարել քրիստոնէական հաւատքի ականաւոր ուսուցչին եւ ազգային-
հոգեւոր մեր կեանքը նորոգողին:

Տիրոջ Իջման Սուրբ Սեղանի առջեւ աղօթում ենք, որ Բարերարն Աստուած,
Սուրբ Ներսէս Շնորհալի Հայոց Հայրապետի բարեխօսութեամբ, Իր ամենախնամ Աջի
հովանու ներքոյ պահպանի եւ հաւատով, յոյսով ու սիրով զօրացնի համայն մեր
ժողովրդին՝ դիմագրաւելու մեր կեանքը յուզող դժուարութիւնները և իրականացնելու
լուսաւոր գալիքի համազգային իղձերը: Թող Տէրը խաղաղութիւն ու բարօրութիւն
պարգեւի մեր հայրենիքին եւ անսասան ու պայծառ պահի Հայաստանեայց
Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցին այսօր եւ միշտ. ամէն:

Օրհնութեամբ՝

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ Կոնդակս յ3-ն մարտի
յամի Տեառն 2023 եւ ի թուին հայոց ՌՆՀԲ
ի Սայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի
ընդ համարաւ 1211